

Uzasadnienie do uchwały Sejmiku Województwa Lubelskiego w sprawie określenia wysokości opłat za przeprowadzenie egzaminu państwowego na prawo jazdy w województwie lubelskim

Uchwała w sprawie określenia wysokości opłat za przeprowadzenie egzaminu państwowego na prawo jazdy w województwie lubelskim stanowi akt prawa miejscowego wydany na podstawie art. 56a ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2021 r. poz. 1212¹).

Powyższe uregulowanie wprowadzone zostało ustawą z dnia 4 listopada 2022 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz ustawy o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2022 r., poz. 2589).

Zgodnie z art. 116 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 988, 1002, 1768, 1783 i 2589) zwanej dalej ustawą, wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego są samorządowymi wojewódzkimi osobami prawnymi. Nadzór nad wojewódzkim ośrodkiem ruchu drogowego sprawuje zarząd województwa. Zgodnie z art. 119 ust. 1 i 2 ustawy, WORD prowadzi samodzielną gospodarkę finansową na zasadach określonych w ustawie. Przychodami wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego są: wpływy z wykonywania zadań, o których mowa w art. 117 ust. 1 ustawy, wpływy z wykonywania innych zadań z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego, o których mowa w art. 117 ust. 2 ustawy oraz wpływy z działalności, o której mowa w art. 117 ust. 3 ustawy.

Ośrodki w całej Polsce, w tym wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego z terenu województwa lubelskiego, wielokrotnie zgłaszały problemy dotyczące pogarszającej się sytuacji finansowej, wynikającej z niskich stawek opłat za egzamin na prawo jazdy, nieadekwatnych do ponoszonych przez ośrodki kosztów. Trudna sytuacja spowodowana jest przede wszystkim wzrostem kosztów działalności egzaminacyjnej, na które wpływ mają m.in. ceny paliw, energii elektrycznej, gazu, jak też płacy minimalnej. Około 90% przychodów stanowią przychody z działalności związanej z prowadzeniem egzaminów na prawo jazdy, a wysokość opłat za egzamin jest niezmienna od 2013 r. Problem trudnej sytuacji finansowej Ośrodków był wielokrotnie poruszany przez Związek Województw RP zarówno w stanowiskach Związku Województw RP, stanowiskach Konwentu Marszałków Województw RP, jak również omawiany był na forum Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Obecnie wysokość opłaty za przeprowadzenie egzaminu państwowego określa rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 16 stycznia 2013 r. w sprawie wysokości opłat za przeprowadzenie egzaminu państwowego oraz stawek wynagrodzenia związanych z uzyskiwaniem uprawnień przez egzaminatorów (Dz. U. z 2014 r. poz. 974).

Zmiany wprowadzone ustawą z dnia 4 listopada 2022 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz ustawy o kierujących pojazdami, miały na celu umożliwienie wojewódzkim ośrodkom ruchu drogowego rozwiązanie problemów związanych z bieżącym finansowaniem swoich zadań oraz realizację postulatów, zarówno wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego, jak i środowiska egzaminatorów.

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1997, 2269, 2328 i 2490 oraz z 2022 r. poz. 655, 1002 i 2589.

Niniejsza uchwała realizuje ten cel poprzez ustalenie nowej wysokości opłat za przeprowadzenie egzaminów na prawo jazdy w wojewódzkich ośrodkach ruchu drogowego na obszarze województwa lubelskiego.

Wojewódzkim ośrodkom ruchu drogowego, powierzono również realizację zadań publicznych w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Przyjęty model ekonomiczny funkcjonowania ośrodków zakładał, że uzyskane przychody związane z realizacją egzaminów dodatkowo będą przeznaczone na finansowanie inicjatyw z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego (BRD). Obecnie z przyczyn ekonomicznych, działalność ta praktycznie jest niemożliwa do zrealizowania, bez zmiany strony przychodowej.

Od wydania przez Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej rozporządzenia w sprawie wysokości opłat za przeprowadzenie egzaminu państwowego oraz stawek wynagrodzenia związanych z uzyskiwaniem uprawnień przez egzaminatorów, tj. od stycznia 2013 r. przeciętne wynagrodzenie miesięczne w sektorze przedsiębiorstw wzrosło z 3835,05 zł do 6644,28 zł w grudniu 2021 r. (Dz. Urz. GUS z 2022 r. poz. 4). Przez ten sam okres czasu, opłata za egzamin państwowy na prawo jazdy, nie była waloryzowana – w roku 2013 i 2022 była nadal taka sama.

O kilkadziesiąt procent wzrosły ceny za media (energia elektryczna i ciepła, woda, gaz), stawki opłat za odbiór śmieci komunalnych i ścieków oraz podatku od nieruchomości. Wspomniany wzrost wynagrodzeń, cen i danin publicznych, który nastąpił na przestrzeni ostatnich lat, niewątpliwie przekłada się na zwiększenie kosztów realizacji egzaminów państwowych na prawo jazdy.

Wzrosły też koszty zakupów i utrzymania floty pojazdów oraz funkcjonowania systemu teleinformatycznego obsługującego proces egzaminowania. Dodatkowo od początku pandemii Covid-19 Ośrodki ponoszą dodatkowe koszty związane z dezynfekcją pomieszczeń i pojazdów, a także z zapewnieniem bezpieczeństwa zatrudnionym pracownikom i klientom (maseczki, rękawiczki jednorazowe, płyny do dezynfekcji itp.).

Należy mieć na względzie, iż przychody z opłat za egzaminy na prawo jazdy powinny gwarantować możliwość modernizacji i utrzymania infrastruktury służącej do przeprowadzania egzaminów. Obecnie koszty inwestycyjne w wojewódzkich ośrodkach ruchu drogowego z terenu województwa lubelskiego, ograniczane są do niezbędnego minimum. Niemniej, w budynkach i na placach manewrowych w wojewódzkich ośrodkach ruchu drogowego konieczne jest przeprowadzenie niezbędnych prac remontowych i modernizacyjnych zapewniających bezpieczne prowadzenie egzaminów państwowych na prawo jazdy. Najpóźniej do 1 stycznia 2025 roku, w związku z planowaną zmianą przepisów dotyczących warunków technicznych pojazdów do przeprowadzania egzaminów na kategorię C+E prawa jazdy, wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego będą musiały posiadać ciągniki siodłowe z naczepami. Niezbędna może okazać się wymiana bądź modernizacja serwerów oraz stacji roboczych służących do przeprowadzania egzaminów na prawo jazdy.

Ponadto zgodnie z ustawą z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, w niniejszej uchwale w sprawie określenia wysokości opłat za przeprowadzenie egzaminu państwowego na prawo jazdy w województwie lubelskim zostały uwzględnione koszty rzeczowe i osobowe związane z przeprowadzaniem egzaminów państwowych (art. 56a ust. 2).

Na podstawie kalkulacji przeprowadzonych przez Wojewódzkie Ośrodki Ruchu Drogowego w Białej Podlaskiej, Chełmie, Lublinie i Zamościu, wyliczone zostały koszty jednostkowe egzaminów na prawo jazdy dla poszczególnych części egzaminu, tj. teoretycznego i praktycznego, z uwzględnieniem kategorii prawa jazdy w 2022 r. Zaznaczyć jednak należy, że w wojewódzkich ośrodkach ruchu drogowego koszty związane z przeprowadzaniem egzaminów na prawo jazdy rozlicza się dla całej działalności egzaminacyjnej, nie zaś w podziale dla poszczególnych kategorii prawa jazdy.

Koszty rzeczowe i osobowe zostały skalkulowane według następującej metodologii dla części teoretycznej:

1. ogółem ilość przeprowadzonych egz. teoretycznych x aktualna cena egz. teoretycznego =
przychody z tytułu przeprowadzonych egz. teoretycznych
2.
$$\frac{\text{przychody z tyt. prowadzonych egz. teoret. (obliczone wg. wzoru nr 1)}}{\text{ogółem przychody z egzaminów (ilość egzaminów x cena)}} =$$

% udział kosztów egz. teoretycznych w ogólnych przychodach
3.
$$\frac{\text{koszty ogółem „czwórki”* (bez kosztów szkoleń BRD) x uzyskany \% (obliczony wg wzoru nr 2)}}{\text{ilość egzaminów teoretycznych}} =$$

koszt 1 egzaminu teoretycznego

* „czwórki” – wszystkie koszty rodzajowe (bez kosztów szkoleń, BRD i innej działalności nie związanej z egzaminowaną np. prowadzenie myjni, stacji itp.),

w taki sam sposób wyliczono egzaminy praktyczne.

W wojewódzkich ośrodkach ruchu drogowego z terenu województwa lubelskiego, koszty jednostkowe egzaminów na prawo jazdy w 2022 r. kształtowały się w następującym zakresie:

1. dla części teoretycznej egzaminu wynosiły: od 31,34 zł do 35,51 zł;
2. dla części praktycznej egzaminu, z uwzględnieniem kategorii prawa jazdy wynosiły:
 - a) A, A1, A2: od 187,94 zł do 213,04 zł;
 - b) B, AM: od 149,18 zł do 168 zł;
 - c) C,D: od 208,83 zł do 236,71 zł;
 - d) C+E, C1+E, D1+E, D+E: od 255,81 zł do 289,98 zł;
 - e) T, C1, D1, B1, B96: od 177,50 zł do 201,21 zł;
 - f) B+E: od 208,83 zł do 285,44 zł.

Kalkulując koszty rzeczowe i osobowe uwzględniono przypadki prowadzenia egzaminów państwowych na prawo jazdy pojazdami ośrodków szkolenia kierowców, o których mowa w art. 53 ust. 4a ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami. Przeprowadzona analiza wykazała, że wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego nie ponoszą w takich przypadkach kosztów zużytego paliwa, jednak mają obowiązek zabezpieczenia pojazdów egzaminacyjnych na wypadek awarii pojazdu lub systemu rejestrującego przebieg egzaminu w pojeździe podstawionym na egzamin przez ośrodek szkolenia kierowców.

Ponadto przeprowadzenie egzaminu przy wykorzystaniu pojazdu ośrodka szkolenia kierowców generuje wyższe koszty osobowe, niż w przypadku użycia do egzaminu pojazdu

pozostającego w dyspozycji WORD. Każdy pojazd podstawiony na egzamin na wniosek osoby egzaminowanej podlega przyjęciu przez pracownika WORD, polegającego na oględzinach stanu technicznego pojazdu, sprawdzeniu działania urządzenia rejestrującego przebieg egzaminu, jak również dokumentacji dopuszczającej pojazd do ruchu i obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Ww. koszty osobowe przewyższają koszty paliwa użytego do przeprowadzenia egzaminu przy wykorzystaniu pojazdu będącego w dyspozycji ośrodka egzaminowania.

Z informacji przekazanych przez wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego z terenu województwa lubelskiego, biorąc pod uwagę zewnętrzne czynniki ekonomiczne mające bezpośredni wpływ na sytuację finansową ośrodków, w 2023 r. prognozowany jest wzrost kosztów jednostkowych egzaminów na prawo jazdy o 20-25 %.

Wysokość opłat wskazana w §1 niniejszej uchwały, umożliwi realizację zadań wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego z terenu województwa lubelskiego w 2023 r. przy jednoczesnym uwzględnieniu kosztów osobowych i rzeczowych związanych z przeprowadzaniem egzaminów państwowych.

Biorąc pod uwagę powyższe, podjęcie uchwały określającej nowe stawki opłat za przeprowadzenie egzaminów na prawo jazdy, do wysokości wskazanej w §1 niniejszej uchwały, jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) uchwała podlega publikacji w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Natomiast w myśl art. 4 tej ustawy, akty normatywne, zawierające przepisy powszechnie obowiązujące, ogłaszane w dziennikach urzędowych wchodzi w życie po upływie czternastu dni od dnia ich ogłoszenia, chyba że dany akt normatywny określi termin dłuższy.

Projekt uchwały jest aktem prawa miejscowego i podlega konsultacjom, zgodnie z uchwałą Nr XLVII/824/10 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 10 września 2010 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania projektów aktów prawa miejscowego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego Nr 124, poz. 2157, z późn. zm.).